

NAFTA

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO

wychodzi 2 razy na miesiąc 10-ego i 25-ego

Frenumerata wynosi rocznie 16 koron.

Członkowie „Krajowego Towarzystwa Naftowego“ otrzymują „Naftę“ bezpłatnie.

Adres Redakcyi i Administracyi: Lwów, ul. Kraszewskiego l. 1, biuro Krajowego Towarzystwa naftowego.

Treść zeszytu 4.

Podatek konsumcyjny od nafty. Nap. dr. St. Bartoszewicz. — Projekty ustaw dotyczące się stosunków robotniczych w górnictwie. — Zniżona taryfa na ropę opalową. — Stała Delegacya Zjazdu Polskich górników. — Kronika.

Podatek konsumcyjny od nafty.

W parlamentarnej komisji budżetowej z okazji wniesionej rezolucyi przez posła Diamanda o zniesienie podatku konsumcyjnego od nafty, rozwinęła się dyskusya nad tą sprawą i wogóle nad naszym przemysłem naftowym, w której oprócz wnioskodawcy zabierali głos minister Korytowski i posłowie Morsey i dr. Kolischer.

Wywody wszystkich mowców komisji budżetowej były jednak cokolwiek jednostronne, nie przedstawiły całej sprawy z właściwego punktu widzenia, z jakiego sprawa ta traktowana być winna.

Niewątpliwie poseł Diamand poruszył bardzo ważną dla przemysłu naftowego i dla ludności biedniejszej sprawę, jaką jest rzeczywiście zniesienie podatku konsumcyjnego od nafty. Lecz i minister Korytowski ze swego punktu widzenia miał rację gdy twierdził, że zniesienie podatku konsumcyjnego od nafty stanowiłoby odrazu poważny ubytek w budżecie państwowym przeszło 30,000.000 koron, powstałaby więc w budżecie poważna luka, którą należałoby czemś zapłacić.

Zdaje mi się, że nie zniesienie, ale stopniowe obniżanie podatku kon-

sumcyjnego od nafty byłoby jedynie racjonalnem rozwiązaniem tej sprawy, której lekceważyć sobie nie można i która tak w interesie biedniejszej ludności, naftę konsumującej jak w interesie naszego przemysłu naftowego jaknajprędzej załatwioną być winna.

Podatek konsumcyjny od nafty zaprowadzony został w państwie austriackiem za ministerstwa Dunajewskiego w roku 1882 odrazu w wysokości, w jakiej dotąd istnieje, t. j. kor. 13 od 100 kg. i od tego czasu podatek ten nie ulegał rewizyi ani zmianie, skarb państwa zadawał się tylko tem, że pobierał dochody z tytułu tego podatku, dochody te jednak od lat 10 wzrastają bardzo powoli, co jest dowodem powoli wzrastającej konsumcyi nafty.

Jest rzeczą bardzo pożyteczną, jeśli państwo dokładnie bada skutki, jakie wymierzenie pewnego podatku za sobą pociąga i jeśli badanie to nie jest jednostronne t. z. tylko fiskalne, lecz obejmuje szerszy cokolwiek horyzont. Utrzymywanie podatku konsumcyjnego od nafty w tej samej wysokości przez lat przeszło 25, świadczy, że rząd austriacki sprawie tej bardzo mało uwagi poświęca, a jeśli się uwzględni, jakim przeobrażeniem uległ w tym okresie przemysł naftowy, jeśli się uwzględni, że lampa naftowa, która przed niespełna laty

50 po raz pierwszy zapaloną została w miastach w domach zamożnych, dzisiaj opuszcza już powoli większe miasta i wędruje skutecznie do zagród wieśniaczych, jeśli się uwzględni olbrzymi postęp i rozwój światła gazowego i elektrycznego w ostatnim 10-cioleciu, to rzeczywiście podziwiać należy brak wszelkiej ruchliwości na polu ustawodawstwa w państwie, które zdobyło się tylko przed 25 laty na ustanowienie podatku konsumcyjnego od nafty, jako artykułu wtedy jeszcze luksusowego i podtrzymuje w tej samej wysokości ten podatek dzisiaj, kiedy ta nafta jest już artykułem powszechnego użytku najbiedniejszej ludności i kiedy zarazem jest do pewnego stopnia czynnikiem oświaty. Ten brak ruchliwości na polu ustawodawczym w państwie jest tem więcej godnym podziwu, że właśnie w państwie austriackim wprawdzie, na wschodnich jego kresach, ale przecież w granicach tego państwa istnieją źródła naftowe i istnieje przemysł naftowy, którego rozwój podatkami jest więcej lub mniej kępowany.

Są państwa w Europie, które nie znają podatku konsumcyjnego od nafty i gdzie nafta importowana nie podlega żadnemu ocleniu; konsument otrzymuje tam naftę niemal po cenach fabrycznych plus koszty transportu i plus mały zysk importującej firmy. To też nafta tam jest dwa razy tańszą niż w Austrii, gdzie istnieje przemysł naftowy, ale jednocześnie i wysoki podatek konsumcyjny od nafty.

Do krajów nie znających podatku od nafty, należą: Anglia, Belgia, Szwecya Norwegia; do krajów tych można zaliczyć także i Szwajcaryę, gdzie istnieje tylko cło na naftę w wysokości $1\frac{1}{4}$ franka od 100 kg.

Najwyższy konsumcyjny podatek od nafty istnieje we Włoszech, lecz i tam cło na naftę przed rokiem zostało zredukowane do połowy, z 48 na 24 liry; po Włoszech następuje Austria, potem Rosya, Francya i Niemcy. Nie jest chyba przypadkiem, że konsumcya nafty w krajach, w których nie ma podatku konsumcyjnego jest największą, najniższą zaś jest tam, gdzie podatek jest najwyższy.

Oto cyfry:

Szwajcaryja wykazuje konsumcję nafty na głowę ludności rocznie 24 kg., Belgia 23 kg., Norwegia 20 kg., Austro-Węgry 4.5 kg., po

Austrii idzie już tylko Rosya i kraje południowe Rumunia (4 kg.) Włochy 3.5 kg., Hiszpania i Turcya.

W Austro-Węgrzech mieszkaniec przeciętny zużywa blisko 5 razy mniej nafty, niż mieszkaniec Szwajcaryi i Belgii, gdzie nie ma podatku od nafty i trzy razy mniej niż mieszkaniec w Niemczech, gdzie podatek od nafty względnie cło wynosi tylko 7 marek 20 fenigów i gdzie nafta jest $1\frac{1}{2}$ razy tańsza, niż u nas.

Większa lub mniejsza konsumcya nafty w rozmaitych krajach o jednakowym mniej więcej stopniu kultury i klimacie jest prostą konsekwencją różnicy w cenie nafty, na którą wpływa znów znacznie wysokość podatku. Ta przerażająco wprost niska konsumcya nafty w Austro-Węgrzech w porównaniu z innymi krajami cywilizowanymi, to upośledzenie Austro-Węgier pod tym względem jest tak bijące w oczy, że nie powinno ująć uwagi rządu. Jeśli więc minister skarbu oświadcza, że zniesienie podatku konsumcyjnego od nafty stanowi ubytek około 30,000,000 koron w budżecie, to z tego jeszcze nie wynika, że podatku tego zmienić nie można, przeciwnie odpowiednie zniesienie tego podatku może przyczynić się do podniesienia znacznego konsumcya nafty, a tem samem i do podniesienia ogólnej cyfry dochodu z podatku tego płynącego. Jeśli Austria zużywa na głowę ludności 3 razy mniej nafty, niż Niemcy a cyfry w tym względzie są jaknajdokładniejsze, gdyż w Austrii każdy kilogram skonsumowanej nafty jest opodatkowany i zapisany, tak samo jak w Niemczech każdy kilogram nafty oclony, to różnica tak wielka musi mieć jakąś przyczynę czysto ekonomiczną i finansową, gdyż ani różnicą w klimacie, ani stopniem cywilizacyi nie da się wytłumaczyć takie upośledzenie Austro-Węgier pod tym względem i niewątpliwie przez odpowiednią reformę podatku konsumcyjnego od nafty, przez stopniowe jego obniżanie, w ciągu lat kilku konsumcję nafty w Austro-Węgrzech możnaby podnieść przynajmniej w dwójnasób.

A dalej: Czy jest sprawiedliwem, że w Austrii opodatkowuje się tylko jeden rodzaj światła i to światło najuboższej ludności, a światło gazowe i elektryczne używane w sklepach, biurach, restauracyach i w zamożnych domach

jest wolne od podatku. Jeśli się stawia zasadę wogóle opodatkowania światła, jeśli państwo szuka na tem polu równowagi budżetowej, bez czego, nawiasem mówiąc, doskonale obchodzą się już inne państwa, to opodatkowanie takie powinno objąć wszystkie gatunki światła w pewnym stosunku do ustalonej jednostki. Jednostka siły światła (świeca normalna) powinna stanowić podstawę do racjonalnego opodatkowania światła i przez takie opodatkowanie budżet państwa austriacko-węgierskiego znalazłby znów rowy i sprawiedliwy ekwiwalent do utrzymania równowagi, któraby mogła być rozszerzoną przez zmniejszenie podatku od nafty.

Niestety, ustawodawstwo zwykle w zbyt w powolnem tempie podąża za życiem i rozmaitymi wynalazkami: gdyby przypadkowo najpierw zostało wynalezione światło gazowe i elektryczne, a później naftowe, to w Austrii z pewnością światło gazowe i elektryczne byłoby opodatkowane, a nafta byłaby wolną od podatku. Może ktoś zarzucić, że światło elektryczne i gazowe jest jeszcze droższe od światła naftowego, mimo iż nafta jest opodatkowana i dlatego opodatkowanie tych rodzajów światła zrobiłoby je nieproporcjonalnie drogiemi w porównaniu z naftą. Na to odpowiedź jest jedna: lepsze, silniejsze, wygodniejsze światło musi być droższe od gorszego, słabszego i mniej wygodnego, a różnica w dobroci światła elektrycznego i naftowego jest tak wielką, że różnica w cenie tych gatunków światła nie stoi dzisiaj jeszcze w żadnym stosunku do ich jakości.

Jeśli podróżujący, jadąc I klasą, za wygodę w podróży płaci blisko 3 razy więcej, niż podróżujący III klasą, to dlaczego wieśniak lub rzemieślnik, pracujący przy lampie naft., dającej mniej intensywne światło nie ma odpowiednio mniej płacić za to światło, niż np. bankier, który przy biurku, oświetlonym jasną lampą elektryczną oblicza różnicę kursów giełdowych.

Stopniowe obniżenie podatku konsumcyjnego od nafty przy jednoczesnem opodatkowaniu światła elektrycznego i gazowego, nie zmniejszyłoby odpowiedniej rubryki dochodów budżetu państwowego, możeby nawet ją zwiększyło, a miałyby ten dobry skutek, że konsumpcja nafty w Austro-Węgrzech znacznie by się podniosła. Dla przemysłu naftowego byłoby to

nadzwyczaj ważnem, nie byłoby wtedy mowy o nadprodukcji ropy, gdyż konsumpcja nafty, a przez to i zbyt ropy w Monarchii mogłyby wzrosnąć w dwójnasób.

Sądzę także, że nie należy tutaj niedoceniać cywilizacyjnego znaczenia rozpowszechniania większego światła naftowego, jako światła uboższej ludności. Przez podniesienie konsumpcji światła wzrasta suma oświaty i pracy w społeczeństwie, co nie jest bez wpływu na ogólny dobrobyt ludności. Sprawa ta jest więc zbyt poważną, by nad nią przechodzić do porządku dziennego, jest ona w każdym razie ważniejszą, niż uchwalone już jest зниżenie podatku od cukru.

Bardzo ważną sprawę w komisji budżetowej podniósł poseł Morsey, interpelując ministra skarbu, jak się zapatruje i jakie kroki zamierza przedsięwziąć przeciwko zachłannej polityce amerykańskiego trustu naftowego Standard Oil Company, który tę politykę przenosi na grunt austriacki przez swoją filię Vacuum Oil Company w chwili, gdy w Ameryce prezydent Roosevelt energicznie występuje przeciwko polityce trustowej.

Dla wyjaśnienia dodać muszę, że Towarzystwo Vacuum Oil Company założyło dwie rafinerie nafty, jedną na Ślązku w Dziedzicach, drugą na Węgrzech. Rafinerie te miały być założone głównie dla fabrykacji smarów i dla nafty eksportowej, obecnie po rozbiciu kartelu naftowego Vacuum Oil Company odsłoniło kartę i rzuca na targ naftowy wewnętrzny w Austrii olbrzymie ilości nafty po niskich cenach i jednocześnie skupuje surowiec ropny po bardzo niskich cenach. Jako towarzystwo finansowo silne, powoli tara się osłabić pozycje innych rafinerij na targu podbijaniem ceny, dalsze plany tego Towarzystwa specjalnie co do produkcji surowca powoli odsłaniane będą, gdy przesilenie naftowe dłużej trwać będzie.

Jeszcze przed 4 laty w artykule pt. „Amerykanie w Galicji“ wskazywałem na niebezpieczeństwo tego posterunku amerykańskiego w naszym przemyśle, dzisiaj przewidywania ówczesne powoli zaczynają się sprawdzać: Standard Oil Company konsekwentnie przez swoją filię dąży do zmonopolizowania przemysłu naftowego w Austrii; może być to kwestyą jeszcze

dłuższego okresu czasu, ale w tym kierunku niezawodnie idą plany Towarzystwa Vacuum Oil Company, jako dalszy ciąg polityki trustu amerykańskiego. Obecnie handel naftą w Europie jest prawie zmonopolizowany przez amerykański Standard; Niemcy ciągle chcą wyzwoić się z pod tego monopolu i pragnęliby raczej utworzyć monopol naftowy państwowy, lecz walka dzisiaj byłaby już zbyt trudną; nasza i rumuńska nafta próbują zrobić w zagranicznym handlu naftą wyłom w monopolu amerykańskim i właśnie w odpowiedzi na to trust naftowy amerykański tworzy sobie punkt operacyjny w monarchii austriackiej, aby stąd lepiej paraliżować plany naszego przemysłu; pomysł, trzeba przyznać, bardzo trafny i zręczny.

Ten wielki rozdział, jaki dzisiaj jeszcze istnieje między polityką rafinerów w Austrii i producentów surowca w Galicyi, rozdział stworzony przez zachłanną politykę rafinerów austriackich, nie pozwala jednej i drugiej grupie widzieć wspólnego niebezpieczeństwa ze strony Vacuum Oil Company, mać jasne pojęcia w tej sprawie, jak to było naprzykład przed 2 laty, kiedy się zdawało, że Vacuum Oil Company może producentów ochronić przed wyzyskiem rafinerji. Bezwarunkowo polityka Vacuum Oil Company w pierwszej linii dotknie więcej rafinerów, niż producentów, gdyż przemysł rafineryjny naftowy to jest specjalność amerykańskiego trustu, ale w dalszej przyszłości zmonopolizowany przemysł rafineryjny będzie dyktować ceny surowca.

Polityka monopolistyczna Standardu, gdy się rozwieli w Austrii, dotknie także i interesu państwa i ludności; będzie to jeden z dalszych etapów zawisłości ekonomicznej Europy od Ameryki, stworzy ona jeszcze większą zależność targu pieniężnego europejskiego od przesileni ekonomicznych w Ameryce, uniemożliwi wreszcie zmonopolizowanie handlu naftowego przez państwo, co dla przemysłu samego byłoby może najwięcej racjonalnem.

Na interpelację posła Morseya w tej kwestyi minister skarbu nie dał żadnej odpowiedzi, a jestto kwestya ogromnego znaczenia i wagi, tylko doniosłość jej przez rząd jest jeszcze widocznie niedoceniana. Wogóle dla rozjaśnienia tych bardzo ważnych kwestyj i zagadnień o światowym nawet znaczeniu, jakie przedsta-

wia wielki i ruchliwy przemysł naftowy, należałoby, aby rząd zwołał większą ankietę, a bez wątpienia interwencya rządu wieleby się przyczynić mogła i do uregulowania przesilenia w naszym przemyśle i do zdrowej polityki w tym przemyśle na przyszłość.

Dr. St. Bartoszewicz.

Projekty ustaw

tyczące się stosunków robotniczych
w górnictwie.

Posłowie socjalistyczni wnieśli do parlamentu cały szereg projektów ustaw, tyjących się stosunków robotniczych w górnictwie. Projekty te, będące obecnie przedmiotem obrad specjalnej komisji, podajemy poniżej w dosłownem tłumaczeniu.

1. O czasie trwania szychty w górnictwie.

§ 1. Czas trwania szychty dla wszystkich robotników w górnictwie zajętych, zarówno na powierzchni ziemi, jak i w podziemiu pracujących, nie śmie przekraczać 8-miu godzin. W czasie trwania szychty należy udzielić conajmniej półgodzinnego spoczynku. Jako pracę uważać należy w myśl powyższego postanowienia spełnianie wszystkich czynności przepisanych regulaminem służbowym (modlitwa, odczytywanie listy robotników, pobieranie materiałów wybuchowych i innych, zwrot lampek etc.). Czas trwania szychty dla wszystkich robotników na powierzchni i w podziemiu pracujących rozpoczyna się ze zjazdem pierwszego i kończy się z wyjazdem ostatniego robotnika. Przy temperaturze ponad 30° C, przy silnym naporze wody, przy znaczniejszej ilości szkodliwych gazów, zarządzić winien minister rolnictwa dalsze skrócenia czasu pracy do 6 godzin. Przerwy w pracy wynikające z istoty ruchu kopalni i półgodzinne pauzy wliczone być mają w czas trwania szychty.

§ 2. Początek i koniec szychty, tudzież pora i czas trwania spoczynku, unormowane być mają w granicach dozwolonych niniejszą ustawą w porządku służbowym (§ 200 pow. ust. górn.) Zmiany dozwolone są tylko za

zezwoleń władzy górniczej. Każda tego rodzaju zmiana ogłoszoną być winna przez przybicie na miejscu dostępnem i wszystkim robotnikom znanem.

§ 3. W wypadkach połączonych z silnem niebezpieczeństwem życia, zdrowia i własności, przepisy §§ 1 i 2 nie znajdują zastosowania.

§ 4. Ustawa ta wchodzi w życie..... Z dniem tym ustają postanowienia ustawy z 21. czerwca 1885 Dz. p. p. nr. 115 i ustawy z 27. czerwca 1901 Dz. p. p. nr. 81, o ile odnoszą się do czasu trwania szycht w górnictwie.

§ 5. Wprowadzenie w życie powyższej ustawy poruczam Memu ministrowi rolnictwa.

II. Wniosek o uregulowanie płac w górnictwie.

Wysoka Izba raczy uchwalić:

„Następujący projekt ustawy dotyczący uregulowania płac w górnictwie, odstępuje się wydziałowi górniczemu, złożonemu z 36 członków z całej Izby wybrać się mającemu, pod obrady i zdanie sprawy:“

§ 1. Każdy właściciel kopalni obowiązany jest wypłacać swych robotników co najmniej raz w tygodniu w sobotę. Czas wypłaty wliczonym być ma w normalną szychtę.

§ 2. Z płacy nie wolno czynić żadnych potrąceń, które nie są dokładnie przewidziane w umowie służbowej (porządku służbowym). Zakazane są potrącenia za światło, materyał wybuchowy i narzędzia.

§ 3. Na szalach wydobywczycy należący pojemność wyraźnie i trwale uwidocznić. Zakazaniem jest wstrzymanie zapłaty za całą zawartość szali z powodu nienależytego jej napełnienia.

§ 4. Śledztwo i wymiar kary z powodu przekroczenia przepisów niniejszej ustawy, przysługuje w pierwszej instancji sądom powiatowym. Każde przekroczenie przepisu niniejszej ustawy pociąga za sobą karę pieniężną w wysokości 100—2.000 kor. Jeżeli z powodu tego samego przekroczenia nastąpiło w ciągu roku trzykrotne skazanie, wymierzyć należy w wypadku każdego następnego przekroczenia karę aresztu od 10 dni do 3 miesięcy. Jako ponoszącego winę uważa

się w każdym wypadku, oprócz bezpośrednio sprawcy, także i tego, któremu oddano odpowiedzialne kierownictwo kopalni, w myśl obowiązujących ustaw.

§ 5. Ustawa ta wchodzi w życie w 3 miesiące po jej ogłoszeniu. Równocześnie przestaje obowiązywać ustawa z 3. maja 1896 Dz. p. p. nr. 28. Wprowadzenie w życie tej ustawy poruczam Memu ministrowi rolnictwa i Memu ministrowi sprawiedliwości.

III. Wniosek dotyczący delegatów do kas brackich.

§ 1. Wypowiedzenie służby, względnie zwolnienie od obowiązków reprezentanta robotników, wybranego przez robotników do wydziału kasy brackiej, względnie na delegata zebrań II grupy stowarzyszeń w górnictwie, zarówno jak wyznaczenie reprezentantowi pracy, która zmniejsza jego zarobek, należy jako przekroczenie karać grzywną pieniężną w wysokości 100—2.000 k, względnie zasądzić odpowiedzialnego kierownika lub przedsiębiorcę na areszt od 10 dni do 3 miesięcy, jeżeli wypowiedzenie, zwolnienie lub zmniejszenie zarobku nie zostało przez sąd polubowny tego stowarzyszenia górniczego, do którego odnośny robotnik należy, większością $\frac{2}{3}$ głosów za uzasadnione uznane. Sądowi polubownemu wolno tylko wtedy uznać wypowiedzenie, zwolnienie ze służby lub wyznaczenie stosunkowo mniej płatnego zajęcia jednemu z wyż wymienionych zastępców robotniczych, za uzasadnione, jeżeli nie nastąpiło ono w tym celu, by przeszkodzić zastępcy w wypełnianiu obowiązków przyjętych, lub powstrzymać robotników w wolnym wyborze swego zastępcy. Do wdrożenia postępowania karnego w pierwszej instancji powołany jest c. k. sąd powiatowy.

§ 2. Jeżeli sąd polubowny uzna wypowiedzenie, zwolnienie ze służby lub uszczuplenie zarobku za nieuzasadnione, obowiązany jest przedsiębiorca dotkniętemu, jeżeli zarobek jego został uszczuplony, wynagrodzić całą poniesioną szkodę, jeżeli zaś został zwolniony ze służby, lub zajęcie zostało mu wypowiedziane, od dnia rozwiązania stosunku służbowego przez pół roku opłacać całą dotychczasową płacę, następnie

zaś połowę płacy, aż poszkodowany znajdzie inne zajęcie.

§ 3. Jeżeli który z powołanych w § 1. zastępców robotniczych otrzyma wypowiedzenie, zwolnienie ze służby lub uszczuplenie zarobku, przysługuje mu prawo żądania zwołania sądu polubownego od przewodniczącego tego sądu. Żądaniu temu należy zażądać uczynić w przeciągu dni 14. Jeżeli sąd polubowny nie zostanie zwołany, przechodzi prawo rozstrzygnięcia na ten sąd powiatowy, w którego okręgu nastąpiło wypowiedzenie, zwolnienie ze służby lub zmniejszenie zarobku.

§ 4. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem ogłoszenia jej.

§ 5. Wprowadzenie w życie tej ustawy poruczam Memu ministrowi rolnictwa i Memu ministrowi sprawiedliwości.

IV. O spoczynku niedzielnym.

Izba posłów zechce uchwalić:

§ 4. ust. 2. ustawy z 21. czerwca 1884 Dz. p. p. nr. 15 ma w przyszłości opiewać: Spoczynek niedzielny rozpoczynać się ma najpóźniej w sobotę o godzinie 6-tej dla wszystkich robotników i trwać ma 36 godzin od chwili rozpoczęcia.

Artykuł I, § 3, alinea 1, 2 i 3 zmiennej ustawy mają w przyszłości opiewać:

Czas trwania szychty dla wszystkich w kopalniach węgla pracujących robotników nie śmie przekraczać 8-miu godzin dziennie.

Rozpoczęcie szychty dla robotników w podziemiu pracujących liczy się od chwili zjazdu, ukończenie po skutecznym wyjeździe.

Przerwy wynikające z natury ruchu kopalni i spoczynki wliczone być mają w czas trwania szychty.

Artykuł II. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1908.

Artykuł III. Wprowadzenie w życie tej ustawy poruczam Memu ministrowi rolnictwa i spraw wewnętrznych.

Zniżona taryfa na ropę opałową.

W poprzednim numerze naszego pisma zamieściliśmy już wiadomość, iż ministerstwo

kolei udzieliło zniżki taryfowej dla ropy surowej przeznaczonej do opalania względnie popędu motorów, dla stacyj położonych na zachód od Rogóżna i Tarnowca w okręgu dyrekeyi lwowskiej, krakowskiej, ołomunieckiej i kolei północnej. Dla wyjaśnienia powyższego rozporządzenia dodać musimy, iż wyjątkowa taryfa I obowiązuje nie tylko do stacyj wyżej wymienionych dyrekeyj, lecz przysługuje również transportom ropy do stacyj, położonych w okręgu innych dyrekeyj, jak i do miejscowości położonych poza okręgiem kolei północnej, jednak tylko do stacyj wymienionych w ustępie A zeszytu 1, 2 i 4 taryfy lokalnej i tylko wtedy, jeżeli wniesiono podanie o udzielenie bezpośredniej taryfy. Podania te załatwiane będą możliwie szybko. Zniżka ta nie będzie miała zastosowania co do wiedeńskiej taryfy przewozowej.

Co się tyczy transportów do stacyj kolei prywatnych, to taryfa wyjątkowa I kolei państwowych tylko wtedy znajdzie zastosowanie, jeżeli zarząd kolei prywatnej, do której stacya odbiorcza należy zobowiąże się przeprowadzać kontrolę, iż istotnie stosowano ropę do celów opałowych, względnie popędu motorów. Ogłoszenie taryfy odnośnie do każdej poszczególnej linii nie było możliwym z tego względu, iż przeprowadzenie jej w rozmaitych taryfach związkowych wymagałoby zbyt daleko idącej, a tem samem żmudnej i ze znaczną stratą czasu połączonej pracy.

Z powyżej powiedzianego wynika: Przy transportach ropy opałowej do którejkolwiek stacyi okręgu dyrekeyi lwowskiej, krakowskiej, ołomunieckiej, lub kolei północnej, obowiązuje wyjątkowa taryfa I. Nadając natomiast ropę opałową n. p. z Borysławia do Lincu należy wnieść podanie do ministerstwa kolejowego o udzielenie bezpośredniej taryfy ze stacyi nadawczej do Lincu. Podanie to załatwionem zostanie pomyślnie w najbliższym czasie i opublikowanym zostanie fracht polegający na zastosowaniu taryfy wyjątkowej I ze stacyi nadawczej do Wiednia-Donauferbahn i teje samej taryfy wyjątkowej I z Hütteldorf do Lincu. Na przestrzenie Wiedeń-Donauferbahn-Hütteldorf stosowaną będzie klasa A linii Wiener-Verbindungs-

bahn. Przy transporcie ropy z Borysławia do Pragi-Dworzec kolei państwowej, należy również wnieść podanie do ministerstwa i jeżeli zarząd Towarzystwa kolei państwowej zechce objąć kontrolę, iż ropa w stacyi odbiorczej istotnie zużyta została do opalania lub popędu motorów, ogłoszonym zostanie fracht oparty na przestrzeni Borysław-Ołomuniec na taryfie wyjątkowej I, zaś na przestrzeni Ołomuniec-Praga na klasie A taryfy lokalnej Towarzystwa kolei państwowych.

Stała Delegacja Zjazdu Polskich górników.

IV. Posiedzenie Stałej Delegacji Zjazdu Polskich Górników rozpoczęło się w sobotę (8. lut.) o 10 rano w sali Stowarzyszenia górniczego, przy ul. Św. Jana l. 13, pod przewodnictwem prezesa St. Del. St. Kontkiewicza (Warszawa).

W obradach bierze udział poseł do parlamentu p. Jan Zarancki, częściowo także prezes Towarzystwa Górniczego krakowskiego p. Henryk Kowarzyk.

Przedmiotem obrad rannych było głównie sprawozdanie z dotychczasowej czynności St. Delegacji od ostatniego posiedzenia, referowane przez sekretarza p. A. Łukaszewskiego (Lwów).

Sprawa założenia szkoły górniczej dla potrzeb wschodnio-śląskiego i krakowskiego zagłębia węglowego została obszernie przedstawiona, poczem przyjęto z uznaniem fakt otwarcia jej i rozpoczęcia nauki. Omówienie dalszej akcyi w sprawie szkoły odłożono do posiedzenia poufnego.

Z innych spraw referat obejmował postępowanie organizacyi Związku Górników i Hutników Polskich w Austrii. Zarząd Związku ukonstytuował się, wybierając prezydentem zastępcę przewodniczącego Stałej Delegacji Franciszka hr. Zamoyskiego (Borysław).

Na razie powstały już Koła Związku we Lwowie i w Borysławiu, założenie Kół na Śląsku i w Stanisławowie nastąpi wkrótce. W celu zorganizowania Koła w Krakowie, postanowiono porozumieć się z prezesem krakowskiego Towarzystwa górniczego p. Henrykiem Kowarzykiem.

Przyjęto do wiadomości ukazanie się okazałego zarównu pod względem treści jak i zewnętrznego wyglądu „Pamiętnika Zjazdu Polskich Górników w r. 1906“ (266 str.) i uchwalono podziękowanie za zajęcie się wy-

dawnictwem p. Z. Kamińskiemu (Łanczyn), członkowi St. Delegacji.

Kwestyą upaństwowienia kopalń węgla, ważną szczególnie dla krakowskiego zagłębia, zajęła się St. Delegacja zwracając się do Wydziału krajowego Galicyi z propozycyą podjęcia się zebrania i opracowania materiału potrzebnego dla udowodnienia, że właśnie okręg krakowski posiada dużo terenów kopalnianych, nadających się w pierwszej linii do zakupna i eksploatacyi przez rząd. Niestety Wydział Krajowy zajął nieprzychylnie stanowisko wobec propozycyi Stałej Delegacji.

Sprawą reformy ustroju Zarządu salin krajowych, zajmuje się Zarząd Związku górników polskich w Austrii.

Na południowym posiedzeniu uchwalono założenie stałego biura St. Delegacji Zjazdu na razie we Lwowie. Decydującymi przy tem postanowieniu były następujące motywy:

Przy obecnym zakresie działania Stałej Delegacji ilości oficjalnych pism wysłanych ze St. Del. w r. 1907 wyniosła 382, nie licząc półoficjalnej korespondencyi sekretarza, nie licząc dalej okólników i komunikatów, zaproszeń etc. wysyłanych pod jednym numerem po kilkanaście do kilkadziesiąt sztuk, a wreszcie nie licząc rozpoczynającej się korespondencyi Związku Górników i Hutników Polskich w Austrii. Zważywszy, że niektóre pisma zawierały sporą ilość 1/2 do kilku arkuszowych załączników, łatwo udowodnić, że tego rodzaju działalność administracyjna musi się opierać na dobrze zorganizowanym biurze, a nie na jednej osobie sekretarza z dołączoną tylko pomocą do robót pisemnych.

W dodatku, administracyjny zakres działania Stałej Delegacji wzmoże się znacznie przez powstanie Związku w Austrii, jak też i w razie, gdyby Stała Delegacja postanowiła zająć się innymi sprawami dotąd zaniedbanymi, będącymi jednak na porządku dziennym.

Oprócz zaś ściśle administracyjnego, biuro miałyby spełniać jeszcze i inne zadania.

Zorganizowanie więc biura w razie, że Stała Delegacja nie chce zdecydować się na zredukowanie swej działalności, jest nieuniknioną koniecznością.

Zakres działalności biura będzie obejmował na razie następujące działy: I. Dział administracyjny, korespondencya Stałej Delegacji Zjazdu, korespondencya Związku austr., administracya tegoż Związku i nadzór nad administracyą kół, ewidencya członków, korespondencya kasowa. II. Dział wzajemnej pomocy. Biuro posad i praktyk wakacyjnych, administracya i ewidencya urzędzeń humanitarnych. III. Dział informacyjno-ekonomiczny.

Biblioteka, archiwum, publikacje, statystyka, udzielanie informacji dotyczących się ewidencji przemysłu. IV. Dział handlowy.

Na tem posiedzenie zamknięto; dalszy ciąg nastąpi w niedzielę o godz. 9. rano.

Na dalszym ciągu posiedzenia w niedzielę, dnia 9. lutego o 10 rano, omówiono sprawę urzędzenia w r. 1910 Zjazdu i Wystawy górniczej. Co do urzędzenia Wystawy postanowiono starać się o osiągnięcie współdziałania komitetu Międzynarodowego kongresu naftowego, celem specjalnego uwzględnienia działu naftowego przy tej wystawie. Dział naftowy, ewentualnie samodzielny, byłby międzynarodowy, reszta wystawy ograniczona do obszaru ziem polskich. W razie osiągnięcia porozumienia z komitetem kongresu naftowego, ustalą się termin urzędzenia wystawy w związku z terminem kongresu. Zjazd zaś (II. Zjazd polskich górników i hutników), ma się odbyć w roku 1910 we Lwowie.

Uchwalono dalej urządzić w dniu 3. i 4. października b. r. w Krakowie, poufne „Zebranie górnicze“, połączone z Walnem Zgromadzeniem Związku Górników i Hutników Polskich w Austrii.

Stała Delegacja postanowiła następnie celem poparcia stanowiska Kół górniczych okręgu krakowskiego, zebrać i opracować materiał dotyczący się węglowych terenów zagłębia krakowskiego. Wobec obojętnego stanowiska Wydziału Krajowego, który odmówił poparcia odnośnej propozycji Stałej Delegacji, uchwalono pracę tę podjąć i wykonać własnym kosztem. Zadaniem tej pracy będzie przedstawić na podstawie ścisłych danych, że okręg górniczy krakowski posiada znaczne pola węglowe o skonstatowanym i wielkiem bogactwie pokładów, że warunki eksploatacyi są korzystne, zbyt i możność rentownego sfinansowania zapewniona. Tego rodzaju zestawienie, na razie jako memoriał, następnie zaś publikacja, umożliwi naszym reprezentantom parlamentarnym w pierwszej linii referentowi sprawy upaństwowienia kopalń w komisji ekonomicznej Rady Państwa p. posłowi Zarańskiemu, oparcie się na bogatym materiale, danych, celem uzyskania odpowiedniego uwzględnienia słusznych żądań okręgu krakowskiego, przy zapowiedzianej w mowie tronowej akcyi państwowej.

Będzie ono dalej najlepszą i pożądaną dla zarządów kopalń i władz odnośnych orientacją w stosunkach okręgu górniczego Krakowskiego, zachęci wreszcie kapitały obce i krajowe do inwestycyi w tym kierunku przez bezstronne a celowe objaśnienie istniejących stosunków i fachowe a dostępne ich przedstawienie.

Sprawę obniżenia podatku konsumcyjnego od nafty, jako należąca do kompetencji Towarzystwa naftowego postanowiono gorąco zalecić dalszej akcyi tegoż towarzystwa.

Przed zakończeniem rannego posiedzenia, uchwalono oddać zarząd Szkoły sztygarów, w ręce Komitetu szkolnego, w którego skład wydelegowano z łona Stałej Delegacji p. radcę górniczego Ferdynanda Jastrzębskiego, oraz uchwalono mianować jak członków p. posła Zarańskiego i p. inżyniera R. Riegera.

Do Komitetu szkolnego wchodzić dalej ze strony zarządów kopalń galicyjskich po myśli § 28 b. statutu szkoły pp. M. Katser, dyrektor kopalń Gwarectwa Jaworznickiego i p. A. Schimitzek, dyrektor Galicyjskich akc. Zakładów górniczych w Sierszy.

Na tem posiedzenia zamknięto.

W niedzielę popołudniu nastąpiło ukonstytuowanie się Komitetu szkolnego „Szkoły sztygarów w Dąbrowie“ (Śląsk), który obrał przewodniczącym c. k. radcę górniczego posła J. Zarańskiego i przejął od zarządu Związku G. H. P. wewnętrzną administrację szkoły.

KRONIKA.

Ustawa naftowa. Jak się dowiadujemy, ustawa naftowa będzie wkrótce przedłożoną do sankcyi cesarskiej; zaś niejasności, które wynikają z dodatkowego § 31 a posła Buynowskiego, mają być usunięte w drodze osobnej noweli; przeszkodą do przedłożenia natychmiastowego ustawy sankcyi cesarskiej mają być także niedokładności w tłumaczeniu na język polski państwowej ramowej ustawy, której paragrafy w dosłownem brzmieniu przechodzą do krajowej ustawy.

Przemysł naftowy w sprawozdaniu preza Koła Polskiego. Prezes Koła Polskiego poseł dr. Stanisław Głabiński w sprawozdaniu z działalności Koła Polskiego, złożonem przed wyborcami we Lwowie, poświęcił także kilka uwag sprawom naszego przemysłu; wspomniał o uzyskanem niżeniu taryfy na ropę opalową i obiecał, że postara się o niżenie tej taryfy i na wschodnią Galicyę, obecna bowiem niską obowiązuje tylko na zachód od Przeworska i Tarnowca, dalej mówił o gotowości rządu dostarczenia producentom nowych cystern, lecz tutaj z wyrzutem podniósł, iż akcyja przemysłowców naftowych nie jest jednolitą; gdy bowiem przed paru miesiącami deputacja Krajowego Tow. naftowego złożyła w Kole Polskiem i w ministerstwach memoriał domagający się pomnożenia parku cystern, Towarzystwo dla handlu i przemysłu we Lwowie w swoim memoriale, złożonym w ministerstwie z pominięciem Koła Polskiego twierdziło, że cystern jest nawet za dużo,

tylko przez zorganizowanie specjalnych pośpiesznych pociągów cysternowych ułatwi się ekspedycję ropy; ztąd w sferach rządowych powstała balamutna opinia, a taka niejednolita akcja z pominięciem Koła Polskiego sprawie samej szkodzi.

Obecny na zebraniu wyborczem sekretarz Towarzystwa naftowego dr. Bartoszewicz w prywatnej rozmowie wyjaśnił prezesowi Koła, że ogólne postulaty, jakie stawia Krajowe Towarzystwo naftowe w imieniu przemysłu naftowego trzeba odróżniać od projektu, stawianego przez prywatną firmę. Projekt Tow. handlowego w zasadzie swojej bardzo dobry i skuteczny dla ułatwienia ekspedycji ropy, w niczem nie powinien tamować wykonania postulatów stawianych przez ogół producentów krajowych, a streszczający się w pomnożeniu parku cystern.

Sprawa opalania pieców ropą. Jak się dowiadujemy, p. L. Budziszewski, kierownik rafinerii nafty w Lipinkach, podał do opatentowania wynaleziony przez siebie sposób opalania pieców mieszkalnych ropą, stosowany już skutecznie do opalania we własnym mieszkaniu.

Opalanie lokomotyw ropą. Dowiadujemy się, że ministerstwo kolejowe wentyluje projekt budowy odbenzyniarni dla ropy opalowej na własny koszt; lwowska dyrekcja kolejowa otrzymała polecenie wypracowania projektu i kosztorysu takiej odbenzyniarni na 10,000 wagonów ropy odbenzynowanej, z możliwością rozszerzenia takiego zakładu do 20,000 wagonów. Projekt ten ma zwolenników w ministerstwie kolejowem i wysłany w tym celu do Lwowa radca dworu Marek z ministerstwa kolejowego projekt ten aprobował, również i minister Korytowski, jak nas zapewniano jest zwolennikiem tego projektu. Życzyć by należało, aby ministerstwo kolejowe projekt ten jak najprędzej wprowadziło w czyn.

Czytelnia polska akademików górniczych w Leoben. Na Walnem zgromadzeniu Czytelni polskiej akademików górniczych w Leoben ukonstytuował się następujący Wydział na rok administracyjny 1908: prezes: Kulakowski Henryk, sekretarz: dr. Windakiewicz Kazim., skarbnik: Buzek Bruno, bibliotekarz I: Machowicz Walenty, bibliotekarz II: Naturski Jan, gospodarz: Jelonek Ignacy, czasopiśmienny: Karaś Zenon, zastępca wydziału; Czechowski Marian, komisya rewizyjna: Raźniewski Józef, dr. Hołub Jan.

Kilometrowe szyby w Borysławiu. Otrzymujemy z Borysławia kilka ciekawych szczegółów co do najgłębszych dwóch szybów. Pierwszy z nich „Columbus III“, położony w północnej części Wolanki, na terenie Stefańczuka, założony w r. 1895 przez firmę Societé anonyme du pétrole de Wolanka, w r. 1897 miał głębokość 860 m przy 6" dymenzyi; w tej głębokości zostały rury chwyczone, a wiercenia zaprzestano. W roku 1903 nabyła kopalnię firma Fanto i podjęła ponownie wiercenie. Dziś szyb ten ma 1420 m głębokości,

zarurowany kombinowaną turą ruchomych rur 5" i 4" aż do 1386 m. Od pewnego czasu wierci się szyb ten na linie lecz wiercenie postępuje bardzo powoli, bo osiąga się na szychtę zaledwie 0.3 do 0.5 m. Koszta wiercenia są bardzo znaczne i wyniosła przeszło 200 koron za 1 m. Szyb ten nie miał nigdy produkeyi; obecnie występują słabe gazy wierci się w piaskowcu i krzemieniu.

Drugi szyb „Georg“, firmy Elgin Scott & Karol Buber, którego głębokość wynosi obecnie 1375 mtr., założony został w r. 1902. Szyb ten zarurowany obecnie ruchomymi 5" rurami, wierci się na żerdziach. Wiercenie nader utrudnione z powodu twardych pokładów piaskowca i krzemienia; na szychtę odwierca się zaledwie 10—35 cm., a koszt wiercenia 1 m dochodzi do 200 kor.

Ostrzeżenie. Z miejscowości naftowej Groźnyj (Groźny) na Kaukazie, nad granicą perską, otrzymujemy list następujący:

„Proszę łaskawie umieścić niniejsze ostrzeżenie na łamach swego pisma, jak również upraszam o to i inne dzienniki, gdyż szkoda pieniędzy i zmarnowanych nadziei.

Od kilku tygodni niemal co dnia zjawiają się tutaj wiertacze z Galicyi, poszukujący roboty. Ponieważ przyjeżdżają z niewielkimi środkami, więc położenie bez wyjścia, tem gorsze, że konsulatów w Tyflisie i towarzystw polskich niema wcale. Pozostawieni więc są w zupełności dobroczynności jednostek z pośród rodaków.

Z opowiadań przybyłych dowiedziałem się, że bardzo wielu wzięło już paszporty, aby jechać na Kaukaz, gdzie można miesięcznie zarobić po 100 rub. i więcej.

Nie wiem kto i dlaczego rozpuścił podobną pogłoskę? Płaca zwykłego robotnika szybowego 23 rb. miesięcznie, wiertacza od 35—50 rb. Płace zmniejszono z chwilą wprowadzenia 8 godz. pracy.

System, według jakiego pracują w Baku, to wolny spąd, nieużywany obecnie w Galicyi, nasz robotnik więc go nie zna. Robotnicy przeważnie Persowie, amszara, najcięższa klasa ludności w Persyi, coś z kulisów chińskich, chyba pośrednie między zwierzęciem a człowiekiem, pod względem stanu umysłowego. Wiertaczami są osetyni, lezginowie, tatarzy, ajderbedzańcy i t. p., którzy w postępowaniu z robotnikami używają nawet kijów. Gdzie znowu pracują Ormianie, tam nie-Ormianie pracy nie dostaną.

Jeżeli więc już pominęlibyśmy stronę wyngrodzenia milczeniem, to pozostaje kwestya języka. Bez znajomości w pierwszym rzędzie tatarskiego, a następnie rosyjskiego nikt roboty nie dostanie. W Groźnem również czas roboczy zmniejszono, płace więc mizerne, potrzebnem koniecznie władanie językiem rosyjskim.

Kowalom, ślusarzom i tokarzom łatwiej znaleźć robotę, ponieważ tutejsze warsztaty nie posiadają dobrych specjalistów, a nadto przesiąknięte są takim elementem, który zaczyna strajki,

kieruje całą tą krwiożerczą walką i jest zdemoralizowany. Chętnie więc przyjmowanoby ludzi stojących od tego wszystkiego zdala, lecz i tym wypadłoby zgryźć nie jeden twardy orzech, dopóki nie nauczyli się języka. Z poważaniem F. Strzelski, inżynier.

W Kosmaczu spaliła się wieża wiertnicza szybu Tow. akc. „Irzebinia“ przyczem kilku robotników odniosło poparzenia.

Towarzystwo Akcyjne Henryk Lapp w Galicyi. Z różnych stron donoszą, iż „Towarzystwo akcyjne dla głębokich wierceń Henryk Lapp“ nabyło w Tustanowicach znacznie większe tereny.

The Anglicia Petroleum Co Ltd. Piąte zwyczajne walne zgromadzenie Gal. Towarzystwa akc. naftowego „Galicya“ (dawniej Anglicia) odbyło się w ostatnich dniach w Londynie. Sprawozdanie podaje, iż kopalnia towarzystwa w Schodnicy daje ciągle jeszcze 270 cm. ropy dziennie, co wobec długoletniej eksploatacji tych terenów uważać należy rezultatem korzystnym. Natomiast Borysław przyniósł towarzystwu wielkie rozczarowanie; zaledwie kilka szybów miało produkcję i to krótkotrwałą. W Tustanowicach są wyniki dotychczasowe zadowolniające; jeden szyb przez kilka miesięcy miał dobrą produkcję, inne zapowiadają się weale dobrze. Rafineria w Drohobyczu stanowi najkorzystniejszy i najrentowniejszy interes towarzystwa. Dzięki jakości produktów rafinowanych i energicznemu kierownictwu mniejszego zarządu, znajdują wyroby rafinerii korzystny zbyt. Rafineria posiada około 60.000 beczek w obrocie, a 30.000 w zapasie, prócz tego 150 cystern. Po odpisaniu na fundusz rezerwowo etc. wypłacono 7% dywidendy od akcji i przeniesiono na rok następny 5.534 funtów szterlingów.

Towarzystwo „Romano Americana“ zaprowadziło w Bukareszcie beczkowszy, dostarczające nafty wprost detailistom. Narazie kursują tylko 3 wozy. Również i w Galacji, zaprowadziła rumuńska organizacja amerykańskiego trustu beczkowszy.

Rząd przeciw Towarzystwu Standard Oil Company. Dnia 16. b. m. odbyło się posiedzenie miarodajnych rafinerij nafty, na którem omawiano przypuszczalne stanowisko rządu wobec natrętywnej polityki towarzystwa Standard Oil w Austrii. Ze strony rafinerów wskazano na to, iż nie chodzi tu tylko o walkę trustu amerykańskiego z rafineriami austriackimi, lecz zachodzi obawa, iż cały galicyjski przemysł surowca naftowego, dostanie się w zależność amerykańskiego trustu. Rafinerie nafty dążą do utrzymania handlu pośredniego, podczas gdy Vacuum Oil Company pragnie go zupełnie usunąć, przez wprowadzenie beczkowszów, którymi naftę wprost detailistom dostarcza. Wskutek tego zamierzają rafinerie opracować i przedłożyć ministerstwu handlu memoriał, w którym polityka Standard Oil Company w Austrii i w Niemczech w należytem świetle

zostanie przedstawiona i wskazaniem na to, iż prezydent Roosevelt w swem ostatnim orędziu, postępowanie i politykę handlową trustu bardzo ostrej poddał krytyce. Silniejsze wystąpienie Vacuum Oil Company w Austrii skłoniło rafinerie w ostatnich dniach, do oferowania nafty na dłuższy termin, dookońca kwietnia p. r. W odnośnych umowach przez umieszczenie klauzuli, przewidywano ewentualne obniżenie ceny przez towarzystwo Vacuum Oil. Większość rafinerij spowodowana została do oferowania produktu na dłuższy termin inicjatywą jednej z rafinerij, za której przykładem poszły inne.

Zaproszenie na doroczne walne Zgromadzenie Spółki naftowej „Kraj“ Stow. zar. z ogr. por. we Lwowie, które odbędzie się w lokalu lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej przy placu Halickim l. 10, dnia 7. marca b. r. o godzinie 6. wieczorem z następującym porządkiem dziennym: 1) Zmiana statutu. 2) Sprawozdanie Rady zawiadowczej za rok administracyjny 1907 i wnioski teje w przedmiocie bilansu i rozdziału zysków. 3) Sprawozdanie komisji rewizyjnej. 4) Wybór uzupełniający jednego członka Rady zawiadowczej. 5) Wybór członków komisji rewizyjnej i tychże zastępców. 6) Wnioski członków.

W razie braku kompletu odbędzie się walne Zgromadzenie doroczne z tym samym porządkiem dziennym w tym samym lokalu dnia 7. b. r. o godzinie 7 wieczorem.

Za Dyrekcją:

Dr. Egeniusz Reiter Stanisław Osherger
Jan Nepomucen Kaan

Kule ropne wynalazku p. Kaliksta Dembińskiego. 22. b. m. odbyła się w biurze Krajowego Towarzystwa naftowego próba opalania pieca mieszkalnego kulami ropnymi p. Dembińskiego, które składają się z trocin drzewnych impregnowanych ropą i mają wartość opałową o 15 pr. większą od węgla. Do pieca wychłodzonego wrzucano stopniowo 26 kul wagi ogólnej ca. 3½ kg. i w przeciągu 1½ godziny duży piec kaflowy był rozpalony tak, iż trudno było rękę przyłożyć. Palenie odbywa się bez kopcii i zupełnie bezwonne. Przy próbie byli obecni liczni reprezentanci przemysłu naftowego pp. Wolski, Łaszcz, Moraczewski, Bogusz, Zamoyski, Kurtz, prof. Zaloziecki, dr. Bartoszewicz, inżynier-chemik Klarfeld i dyrektor Ligi Pomocy Przemysłowej p. Olszewski.

Związek producentów ropy opałowej

„ROPAL“

we Lwowie ul. Kraszewskiego liczba 1.

Telefon 854.

ROBERT KERN

Zastępstwo Witkowskiej fabryki rur.

Centralne biuro dla Galicyi
we Lwowie, Kopernika 18

z bogato zaopatrzonymi składami w Borysławiu i Krośnie

wykonuje

w najkrótszym czasie dostawy wszystkich dymenzyi **kutych rur gazowych, wodociagowych i parowych**, czarnych, pocynkowanych i asfaltowych wraz z przynależnymi łącznikami; dostarcza **rury płomienne** do kotłów parowych, **rury wiertnicze hermetyczne, rury pompowe, stalowe rury mufowe**, obciążane jutą, węże z rur dla gorzelń, browarów itp., maszty dla elektrycznych urządzeń i przeniesienia siły, tudzież poleca jako specjalność wyroby szwejsowane z blachy kutej a wyrabiane w nowo urządzonym we Witkowicach zakładzie spajania za pomocą gazu wodnego, a mianowicie: Rury wiertnicze hermetyczne ponad 12 cali zewnętrznej średnicy aż do 2000 mm. średnicy, rury Galloway'a, fasony wszystkich gatunków, recypienty gazowe, cysterny naftowe z dnami spajanemi, kotły do amoniaku itd.

Wyłączne Zastępstwo we Witkowskich rurach z lanego żelaza i fasonów do przewodów gazowych i wodnych.

Zastępstwo fabryki narzędzi firmy Blaua i Ski we Wiedniu.

Oferty i cenniki ilustrowane, także i na armatury do urządzeń gazowych, wodnych i parowych bezpłatnie i franko.

Adres na telegramy: **Robert Kern, Lwów.** — Telefon nr. 766.

TOWARZYSTWO dla handlu, przemysłu i rolnictwa we Lwowie

VEREIN FÜR HANDEL, GEWERBE UND ACKERBAU IN LEMBERG.

Wyłączne zastępstwo na Galicyę:

Fabryki rur Mannesmana w Komotau. — walcownia rur w Schönbrunn. — oraz Galicyjskiego karpackiego naftowego Tow. przedtem Berghheim & Mac Garvey w Glinniku maryampolskim.

Dyrekcya we Lwowie, ul. Romanowicza 3. * Filie Towarzystwa w Borystawiu, Krośnie i Zagórzcu.

Adres telegraficzny:	Konto p. k. o. 825 991.	Telegramm-Adresse:
Towarzystwo handlowe Lwów, Ossolińskich.	Rach. bieżący w Banku krajow.	Handelsverein Lemberg, Ossolińskich.
	Telefon Nr. 168.	

Towarzystwo dostarcza:

Rury wiertnicze, gazowe, pompowe, do wodociągów i inne wszelkiego rodzaju. Maszyny i kotły parowe. Narzędzia wiertnicze. Liny druciane we wszelkich wymiarach. Kompletne urządzenia do elektrycznego oświetlania. Fittingi, kurki, połączenia itp. Wszelkie materiały potrzebne tak przy instalacji jak i popędzie maszynowym.

Zastępując firmy lub sprowadzając towary, towarzystwo kieruje się przede wszystkim myślą przewodnią dostarczenia swojej klienteli maszyn, narzędzi i materiałów pierwszorzędnej jakości.

Poczt. Kasa oszcz. Nr. 74046.

Telefon Nr. 905.

Ostrowski & Cudek

Dom handlowy dla interesów przemysłowo-naftowych

we LWOWIE, ul. Kopernika 1 21.

Przeprowadza: Kupno i sprzedaż udziałów kopalnianych, kupno i sprzedaż ropy.
Organizuje: Spółki naftowe z drobnymi udziałami. Poleca: Przedsiębiorców wiertniczych do wierceń akordowych.

Oferujemy usługi jako eksperei przy wszelkich transakcyach z przemysłem naftowym łączność mających.

Dla wygody naszych P. T. Klientów urządziliśmy

Biurowo techniczne

które pozostaje pod kierownictwem inżyniera Seweryna Blaima.

Sporządzamy: Pomiary i niwelacje terenów, plany sytuacyjne terenów, kopalń i szybów naftowych, zgłoszenia kopalń do władz górniczych, profile otworów świdrowych i wszelkie czynności w zakres miernictwa wchodzące.

Posiadamy bogato zaopatrzone zbiór kopii map katastralnych

Adres dla telegramów: Ostrowski Cudek Lwów.